

Sametinget
samediggi@samediggi.no

08.07.2021

Finnsteinen i Guollevierda/Fiskefjorden i Tjeldsundet

linná ja biras sámiid searvi (IBSS) viser til reguleringsprosessen av Hålogalandsveien.

Vår henvendelse gjelder sieidi-en «Finnsteinen», som ligger ved E10 på kommunegrensa mellom Tjeldsund og Lødingen kommuner. Finnsteinen er et automatisk fredet kulturminne, jf. kulturminneloven § 5 andre ledd.

IBSS er kjent med at Sametinget i forbindelse med reguleringsprosessen av Hålogalandsveien dispenserte fra fredning. Videre er vi kjent med at Sametinget satte vilkår at det skal gjøres kulturminneundersøkelser av Finnsteinen før den kan ødelegges. IBSS ble den 2. juli 2021 gjort kjent med at skogen rundt Finnsteinen er ryddet, og vi frykter nå at Finnsteinen skal gå tapt. Ryddingen er antakelig gjort for å klargjøre arkeologiske undersøkelser.

Finnsteinen er en viktig sjøsamisk sieidi og et kulturminne. Lokaliteten hører til den sterke sjøsamiske bosettingen i Guollevierda/Fiskefjorden, kjent som finneseteområde fra 1600-tallet (Borgos 2015 i Sametingets rapport 2018). I dag står den sjøsamiske kulturen i Ofoten og Sør-Troms langt svakere enn den reindriftsamiske og den markasamiske kulturen. Den sjøsamiske bosettingen har vært hardt rammet av fornorskningen og derfor er det stort behov både for å dokumentere, ta vare på og formidle den sjøsamiske historien, og å revitalisere den.

Finnsteinen utgjør sammen med Vonnasteinen i Darvevuotna/Kjærfjord på Dielddasuolu/Tjeldøya, sannsynligvis to voktere ved inngangen av fjordene. I samisk kultur er ikke slike formasjoner uvanlige. Både ved dalganger og fjorder er slike voktere kjent, jf. historien som ble kjent da Skarvberg tunnelen i Porsanger skulle bygges.

Nettopp det at Finnsteinen står så nært veien gjør at den er langt mer tilgjengelig enn mange andre tradisjonelle samiske helligsteder, f.eks. ved at man kan «hilse» på den ved passering. Steinen er derfor i aktiv bru og det finnes moderne mynter ved den.

IBSS har nylig befart området i egen regi og vi har observert at det er god plass til å utvide veien på den andre siden, slik at Finnsteinen kan bevares. En slik løsning kan kreve noe mer skjæringer i fjell. Videre kan den lovpålagte buffersonen til kulturminnet dispenseres fra, slik

at både kommuneskilt og autovern kan plasseres nærmere enn 5 meter. Selv om det kan bli en noe mer kostbar løsning, er det et langt bedre alternativ enn å skjemme og destruere et fokuspunkt for religiøs tro og praksis i sjøsamisk kultur og historie.

IBSS ber på denne bakgrunn om en snarlig redegjørelse om Sametingets kulturminnefaglige vurdering. Videre ber vi Sametinget om å trekke tilbake dispensasjonen. Vi ber også om en tilbakemelding om hvilken fremdriftsplan Statens vegvesen har, slik at vi vet hvor mye tid vi har på oss til å fremme alternative tiltak.

Sameforeningene Kystsamene og Dielddanuorguovvlu nuorak har begge interesse av saken, og står derfor som kopimottakere av brevet.

For styret,
Inge Anders Svonni

Kopi: Kystsamene
Dielddanuorguovvlu nuorak